

ret, bringes endvidere en række oversættelser af vigtige kildetekster af Robespierre, Bakunin, Lenin, Sorel, Hitler, Mao Tse-Tung, bin Laden, RAF, Andrew MacDonald, Bush og Blair.

Og så er det vel uundgåeligt, at der også er indlæg, som falder igennem så stort anlagt et projekt, der rammer ned i centrum af en af tidens mest eksplosive politiske diskurser.

Når Jacob Alsted f.eks. karakteriserer tilstedeværelsen af terrorisme som et samfunds ufuldstændige »modningsproces« og fundamentalister som »umodne«, er der ikke tale om en idéhistorisk analyse, men en overfladisk holdningstilkendegivelse, som svæver frit i luften uden den empiriske og analytiske tyngde, der kendetegner langt de fleste indlæg.

Mest graverende er dog Mikkel Vedby Rasmussens forenkende og forenklede, for ikke at sige forvrængende fremstilling af terrorangrebet på World Trade Center: »Al Qaeda reagerer mod Vesten, fordi globaliseringen forandrer den muslimske verden.«

Ud fra samme overfladiske optik gør han de islamistiske terrorister til »et produkt af kulturmødet i den muslimske diaspora i Europa« og får dermed ikke alene legitimeret den udbredte ikke-forståelse af dynamikken og årsagerne bag den globale islamistiske terror, som krigs-ivrige aktører i Vesten sælger på populistisk sloganbasis, men ser også fuldkommen bort fra afgørende faktorer såsom den israelsk-palæstinensiske konflikt og

det amerikanske militæringagement i Mellemøsten og Afghanistan.

Også af andre grunde hører hans indlæg i virkeligheden til blandt kildeteksterne, for han eksemplificerer til fulde den forenklingens politik og polemik, som flere af de øvrige analyser effektivt trevler op.

Men med bærende essays af antologiens redaktører samt Carl Pedersen, Thomas Harder, Jørgen Dragsdahl, Andreas Beck Holm og mange andre illustrerer denne solide og informationsmættede udgivelse gennemgående den vigtige forskel på den forenklede terroristiske konflikt*scenesattelse*, som både statslige og ikke-statslige aktører betjener sig af, og så de komplekse bagvedliggende konflikt*årsager*.

Rune Engelbreth Larsen

Fra gravens røster til en neutraliseret tidsalder

Mikael Jalving: Magt og ret. Et opgør med Godbeden. Gyldendal 2007, 159 sider, 178 kr.

Historikeren Mikael Jalving, der arbejder på *Berlingske Tidendes* debatredaktion, har skrevet en stærkt polemisk bog. Gennem fire fiktive interviews af hovedpersoner indenfor den klassiske politiske filosofi tager bogen stilling til aktuelle politiske tendenser. Og hensigten er klar: At insistere på den række af hårde magtbetingelser for det politiske liv, der alt for ofte

tildækkes af den verserende 'bløde humanitarisme' og 'postpolitikken' forsonende håb om at have neutraliseret alle politiske stridigheder. Imidlertid har bogens fremstillingsform stillet denne anmelder over for principielle vanskeligheder: For hvem taler egentlig i de forskellige interviews? I bogen udtaler Hume sig om velfærdstyraniet, og Hobbes interviewes om Europas manglende politiske ansvarlighed i dag. Med grunde der senere uddybes, er det foreløbig klart, at bogens 'laden fortiden tale om nutiden' (s.9) må anmeldes som iscenesatte synspunkter, der alene er... Mikael Jalvings.

Jalving gennemfører fire forskellige fiktive 'interviews' med de tænkere, han betragter som den borgerlige tænknings "Superstars". Niccoló Machiavelli taler om magtstridens konstant, om nødvendigheden af politisk handling og om beslutsomhed. Via Thomas Hobbes fremlægges staten som den regulerende garant for freden, socialstatens omklamrende apparat kritiseres, Irakkriegen forsvares med kritik af en manglende realisme i det internationale system, FN afvises og Europas forskrækkelse over for magtpolitikken fordømmes. I kapitlet om John Locke fokuseres der på det private livs ukrænkelighed, på samfundens betydning for samfundsudviklingen og på religiøsitet som et privat anliggende. Politikken må angive livets praktiske rammer og de materielle behov – og bevare et mod til at gøre brug af magtens mekanismer.

Endelig interviewes så David Hume om tradition og realisme som et værn mod totalitarisme; 'religionens mani', den politiske idealismes revolutionære historiefilosofier og velfærdsstatens reguleringsvanvid ødelægger alt sammen mulighederne for Jalvings ansvarlige politiske program om at 'afværge konkrete ulykker' (s.156).

Der foregår som sagt ikke så lidt iscenesættelse i denne bog, der paradoksalt nok er tænkt som et forsvar for en politisk *realisme*. Jalving vil formidle klassiske borgerlige tanker uakademisk (s.9) – men ikke for at kortlægge den enorme reception af de fire forfatterskaber, som vores politiske situation har udviklet sig efter. Man får groft sagt intet at vide om de specielle forudsætninger, der resulterede i nye overvejelser over stat og legitimitet, eller hvilken intensiv historisk udvikling det politiske har gennemgået siden religionskrigenes tid. Fx fungerer Jalvings parallelisering af datidens religiøse radikalisme med vore dages politiske idealismer næppe uden, at man samtidig betragter sidstnævnte som en slags eskatologiske sekularisater af førstnævnte. Derfor er det da også kendetegnende, at Jalvings metodiske forbillede er Machiavelli (s.9), der betragtede historien som genkomsten af en række mere eller mindre konstante former. Jalving aktualiserer nemlig under den forudsætning, at der er en række konstante strukturligheder imellem datidens og nutidens situation. Og bogens erklærede forsøg på at komme "hinsides

idealismens scenografi’ (s.12) begynder efterhånden at ligne antiretorikkens kunstmiddel: Den realistiske hårdhed, der som den eneste formulerer menneskets alvorlige situation og alene tør føre en ’ansvarlig politik’.

De fire forfatterskaber Jalving anvender, er blandt verdenshistoriens måske meste kendte for netop at bruge ’realismen’ som et retorisk træk. Men den selvscenesættelse er Jalving desværre på ingen måde opmærksom på, og det gør hans begreb om politik historisk invariant. At politik blev grundlagt som en streng geometrisk videnskab i 1600-tallet, måtte der vel være bestemte historiske grunde til? Men skal vi derfor blot positivt overtage disse forudsætninger? Jalving taler om ”*den klassiske problematik mellem magt og ret, politik og moral*” (s.10) – her er ’politik’ blevet et proprium med faste spørgsmål og svar, der uden større problemer kan overføres fra det ene århundrede til det andet. Men de politiske begreber Jalving post festum betragter som realistens værktøjskasse, var vel også under deres etablering i 1600-tallet først udsat for en historisk fortætning og navngivning? Det medfører flere problemer: Fx taler Jalving med Hobbes som mundstykke om en hobbesiansk naturtilstand i vore dages internationale system – et forhold Hobbes stort set ikke så behov for at forholde sig til (s.75). Tilsvarende glemmes den førmoderne karakter ved Machiavellis republikanske helhedstænkning, til fordel for helt at betragte ham som del

af en moderne borgerlig tradition, der hylides som ’realismen’ (s.13).

Jalvings bog argumenterer for, ”*at vi ikke kan tale om alting*” – og dermed overtager han altså også blindt realismens historiske bestræbelser på at ’sikkerhedsliggøre’ og begrænse de politiske temaer, vi kan tillade os at debattere. Her må fantasien adskilles fra politikken, fordi realistens politiske rationalitet åbenbart som den eneste ikke er noget konstrukt! (s.154). Det fører mig til spørgsmålet om, hvem der egentlig skal bedrive denne illusionsløse politik: Genopliver Jalving gravens røster for at tale til regeringen, til en ræsonnerende offentlighed, til det verdenssamfund der benægtes at eksistere, eller til hvem? Spørgsmålet er også, om vi ikke netop *som en følge af* statssystemets historiske succes, kan tillade os at betragte realismen med en mindre nødvendighed i dag?

I det hele taget er der meget stof til eftertanke i Mikael Jalvings bog – især om hvor stor politisk afstand der faktisk kan være til nogle tekster, der ligger 400 år tilbage. Bortset fra nogle forstyrrende faktabokse det er svært at se meningen med, er Jalvings bog velformuleret og udstyret med stort engagement. Om ikke andet dokumenterer den, at den såkaldte afvikling af politikken ikke foregår uden kamp.

Casper Hartmann Dam

Vigtigt bidrag til forståelse af terrorismen